

PARAULES i FETS *de Dones*

Col·lectiu de Dones en l'Església, per la Paritat
Març 2017 · Especial 30 aniversari

30 ANYS 1986-2016
de Col·lectiu

Recordant els 30 anys

Recordeu? va ser al març del 1986 quan unes quantes amigues van començar a reunir-vos al local de l'Institut Catòlic d'Estudis Socials de Barcelona (ICESB), convidades per la seva directora, la teòloga Maria Martinell. Amb aquestes trobades va néixer el de Col·lectiu de Dones en l'Església, amb l'objectiu d'assolir la paritat en drets i deures entre homes i dones a l'Església catòlica.

La tasca no era gens fàcil però com bé sabem, la fe mou muntanyes i no es pot perdre l'esperança en esdevenidor més just. Això és el que us ha empès sempre a treballar per superar les dificultats i aconseguir aquest ideal.

Al març del 1995 va veure la llum la primera revista "Paraules i fets de Dones". Estàvem plenes d'il·lusió i manteníem l'esperança de que aquesta publicació contribuís a divulgar les inquietuds del Col·lectiu de Dones en l'Església i servís com a eina per abastar uns objectius que seguim mantenint després de més de 30 anys.

El Col·lectiu de Dones en l'Església per la paritat, va néixer un dimecres 8 de novembre del 1989, dia en què es van aprovar els seus Estatuts, els quals han estat revisats diverses vegades amb el pas dels anys. Una de les més notables ha estat la que es va realitzar a l'Assemblea del 22 de maig del 2006, on es va posar l'atenció en treballar pel diàleg interreligiós, i afavorir espais d'estudi, reflexió i difusió de la teologia feminista. Cal destacar també

que els vigents estatuts, aprovats el 6 de juny del 2011 es va modificar la denominació, que passaria a ser **Associació Col·lectiu de Dones en l'Església, per la Paritat.**

30 anys és edat de maduresa i saviesa compartida amb totes vosaltres amb les que hi van ser, les que hi sou i les que vindran. Em sento molt joiosa d'haver-hi arribat i segueixo mantenint la mateixa il·lusió i esperança que quan vam començar a caminar totes i tots plegats.

És palesa la determinació d'unes dones valentes, defensores dels seus drets, d'acord a les circumstàncies de cada moment, malgrat no perdre la perseverança i la il·lusió que persisteixen en el caminar amb l'evangeli.

Totes guardem a la memòria la publicació "Una història necessària, 25 anys (1986-2011)", les paraules del pròleg escrit per Montserrat Viñas, llavors abadessa del monestir de Sant Benet de Montserrat, quan diu: "(...) No sóc teòloga però si una artesana, com la majoria de vosaltres tampoc ho sou, però amb la vostra labor heu anat teixint un entramat amb el desig de continuar treballant per una igualtat en els serveis que Crist ha confiat a la seva Església.(...)"

Constato com van naixent altres grups que anhelan els nostres mateixos objectius. Però a la vegada vull tenir un record especial per a les dones que ens han deixat i que totes, sens dubte, han deixat la seva empremta

Col·lectiu
de Dones
en l'Església
PER LA PARITAT

SUMARI

2 Editorial
3, 4, 5 i 6 Delegacions
7, 8 i 9 Recordances

10 i 11 Reconeixements
12, 13, 14 i 15 Formació
16 Participacions

PARAULES i FETS de Dones

Preu 3 €

La redacció d'aquest número s'ha tancat el 3 de març de 2017

Coordinadora de la revista: Mercè Sasot Bach Tallers Gràfics de Rúbrica Editorial · D.L.B-22227-1995

Col·lectiu de Dones en l'Església · C/ Rocafort, 242 bis, 1r 11 D · 08029 Barcelona - Tel. 93 319 23 42 - cde@donesesglesia.cat - www.donesesglesia.cat

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
Direcció General d'Afers Religiosos

Generalitat de Catalunya
Institut Català de la Dona

Ajuntament
de Barcelona

El Grup de Sant Just

Quin va ser el teu primer contacte amb el Col·lectiu? Quin any et vas decidir a vincular-t'hi? Quan el CDE celebrava els 10 anys de vida, vaig saber que existia perquè vaig assistir als actes que es van fer als Caputxins de Pompeia. Vaig convocar un grup d'amigues a la parròquia i ens vam començar a reunir. El pas següent va ser adherir-me al CDE i procurar que d'altres companyes també ho fessin.

del molt que aportem entre totes, unes de forma més visible i altres més discretament! Vull remarcar:

- El gran treball d'estudi i aprofundiment sobre la lectura de la Bíblia amb ulls de dona.
- També la presència i la veu de les dones en temes socials i d'Església.
- El treball conjunt amb entitats civils.

Quin balanç fas de tot el que has pogut veure que s'ha anat fent al CDE, durant aquests anys? En faig un balanç positiu, molta feina feta a un ritme sostingut, que és el que costa.

En destacaries alguna cosa important? De què diries que s'ha de sentir més satisfet el grup? Al grup hi ha de tot, dones sàvies, senzilles, xerraires, divertides, estudioses, alegres, radicals, prudents, místiques, distretes, valentes, formiguetes, silencioses, líders, mosquetes mortes, artistes, marginals, generoses, austeres, profetesses, etc. Perdoneu, això només és una petita mostra

En el moment actual, quin diries que ha de ser l'objectiu primordial del Col·lectiu? Ser més hàbils i inclusives per aconseguir la solidaritat de més dones, generacions joves i també d'homes, que mirin amb recel les qüestions de gènere. Es tracta d'aproximar-nos-hi, sense por, escoltant, el nostre missatge ha de ser atractiu per portar-los al nostre terreny.

Quina valoració en fas avui dia? Som un petit motor dins l'Església, crec que al CDE estem posant anys i seny, però, ens calen relleus. Això vol dir deixar pas i obrir les portes. L'Esperit ens hi ajudarà, demanem-li!

Núria Jiménez

Parlem d'Horta

La memòria ens porta lluny, ja que el primer contacte va ser sobre el 1994. El Col·lectiu va preparar una celebració ecumènica amb la presència de la Reverenda Jean Mayland, sacerdotessa anglicana, i la Pastora Manolita Fuentes, en una església del Putxet. Ja feia molt de temps que m'inquietava una pregunta: Si l'ànima no té sexe, per què només els homes podien ser ordenats? Aquella celebració em va fer veure que hi ha molta gent que busca la resposta, vaig contactar amb el Col·lectiu, i me'n vaig fer sòcia.

Ara han passat els anys i, mirant enrere, veiem que el balanç és positiu. Per a mi va suposar l'inici d'una nova etapa de la meua vida: estudi, reunions, congressos, conferències, seminaris... per on canalitzava la meua rebel·lió contra una Església masclista que m'anul·lava. A poc a poc vaig anar descobrint la força interior que les dones portem dintre nostre, una força que m'ajudava a ser valenta davant de situacions, on abans hauria callat. Ara penso, argumento, i reviso allò que crec.

Amb les il·lusions i les esperances compartides, unes dones d'Horta vam organitzar un grup que encara continua avui. Primer, com feien aquelles primeres dones i homes seguidors de Jesús, ens reuníem en una casa, però un dia ens vam dir que havíem de sortir al carrer per a fer conèixer aquell Jesús que nosaltres havíem descobert. Havíem d'anunciar la Bona Nova a la gent d'Horta i ens hi vam llançar! Vam començar a fer conferències al barri: a la *Biblioteca* i al *Casal de Font d'en Fargues*. Ens hem fet conèixer i hem tingut una audiència força acceptable. A l'Ajuntament formem part del "Consell de la Dona", de la mateixa manera estem presents en altres organitzacions del barri. Ens agradaria tenir més presència en les parròquies, però això ja és més difícil.

Com a fet important destacaria el nivell de compromís personal, sigui en les trobades de reflexió sigui en els compromisos socials, on aportem el nostre gra de sorra en la denúncia de qualsevol marginació.

Ens animen els gestos del Papa Francesc qui, malgrat les dificultats, va posant damunt la taula temes que són candents. La realitat no ha canviat massa i nosaltres som molt conscients que els canvis s'han de produir des de la base, i això és el que intentem.

Som grans i el nostre públic ha envellit amb nosaltres, però hem après a comprendre, a canviar la nostra religiositat/mentalitat anacrònica, i a mantenir un llenguatge que ens permet dialogar amb els nostres joves d'avui. Volem continuar sent un testimoni d'allò pel qual paga la pena lluitar.

Sembla que, totes plegades, ens hem apartat una mica dels objectius inicials, que ens hem adormit en l'èxit; la vida ens porta per camins constantment canviants, amb problemes nous als quals hem de respondre. Ho sabem, i encara que les forces físiques no siguin les mateixes d'abans, sí que hi ha la il·lusió del retrobament, de l'aprendre, del no estancar-nos i d'estar sempre dempeus.

El Col·lectiu és un instrument vàlid de formació i de manteniment d'una espiritualitat d'ulls oberts, per això VOLEM FER EL QUE JESÚS ENS VA ENSENYANT i participar en la transformació d'un món just on tothom sigui tractat amb igualtat.

Esther Ruizaguirre i Miranda

Des de Les Borges Blanques: Esforç, il·lusió, esperança

Només fa trenta anys d'un començament d'esforç, d'il·lusió, d'esperança. Em refereixo a l'inici del Col·lectiu de Dones en l'Església. Un moment utòpic, per a molts, però ple de sentit i de justícia per a nosaltres, dones creients, ubicades en una institució masclista i patriarcal, l'Església catòlica, dins la qual la nostra marginació provenia d'un fet purament accidental: ser del sexe femení. Això, segons els jerarques eclesiàstics, impedia el nostre accés a llocs de responsabilitat i decisió, a "càrrecs" i "estaments", on només hi té dret el sexe masculí i on només ell pot legislar amb autoritat, interpretar els textos bíblics, sobretot l'Evangelí, tenir veu en la comunitat i sentir-se "pastor" d'un ramat dòcil i sumís constituït, sobretot per dones.

Trenta anys enrere, el nostre moviment va ser un revulsiu i el nostre tarannà, molt agosarat per l'època en accions reivindicatives, es va convertir en un punt de referència, dins i fora de l'Església, per a molta gent. No s'estava acostumat a sentir veus discordants i disconformes en una institució, on molt aviat, s'havia negat al femení la paraula i el discurs. Crec, honestament, que el Col·lectiu ha fet i ha de continuar fent una tasca de sensibilització i de retorn a l'Evangelí de Jesús on la paritat, la germanor, el servei i la Comunitat d'iguals en són els seus eixos fonamentals. No pot ser que la institució eclesial continuï immòbil i paralizada en una qüestió que afecta la majoria dels seus membres. Les dones, som éssers humans i això ens dona els drets i deures propis de l'espècie humana sense connotacions negatives humiliants, imposats pels altres éssers humans, que s'han considerat superiors i s'han atorgat el dret de dictaminar sobre la nostra inferioritat per tal d'exercir domini i

poder damunt nostre pels segles dels segles. I sempre, això sí, en "nom de Déu".

Cal desmitificar aquest discurs sexista. Cada vegada resulta més insuportable. I al costat d'altres aspectes negatius, com pot ser una litúrgia repetitiva i anacrònica, uns signes gens entenedors per a la gent d'avui i tota la parafernàlia eclesial que l'acompanya, fa que, actualment, el desinterès, la descreença i el refús envers una institució que sembla, aparentment, ha renunciat a la novetat del Missatge de Jesús, anquilosada en costums ancestrals copiades d'antigues religions i cultures i no pas de la frescor actual de l'Evangelí, vagi en augment, i ja no serveixi per a la vida.

El Col·lectiu no pot ni ha de renunciar mai a l'objectiu pel qual va ser creat. Seria com renunciar a la seva essència, al seu fet d'existir. Segur que calen noves estratègies. Però la injustícia i la discriminació continuen instal·lades en l'àmbit eclesial dins la seva estructura patriarcal, jeràrquica i sexista. Una estructura a les antípodes dels postulats evangèlics que ens proposa Jesús quan parla d'un Regne basat en l'Amor i la Justícia

i on el Servei i la Igualtat en són els eixos fonamentals. Ell denuncià, en el seu temps, amb coratge i sense por, institucions polítiques i religioses que marginaven la gent més feble, menys valorada, més pobre, més indefensa, entre ella les dones, amb lleis i preceptes injustos. Per això, aquests poders el van assassinar. Nosaltres, seguint el seu exemple, hem de continuar denunciant, amb totes les eines que tinguem al nostre abast, el fet pejoratiu que perdura en l'Església envers les dones i que no sembla pas que tingui cap pressa en remeiar-lo. Allí on vivim i ens movem hem de posicionar-nos fidels a aquest Jesús que, amb el seu exemple, ens empeny a treballar en la defensa de la nostra dignitat de persones que Ell ens va retornar i que ja no estem disposades a perdre i ningú té el dret d'arrabassar-nos-la. Moltes dones, en la història del cristianisme, amb lucidesa i coratge, han lluitat pels seus drets fins i tot arriscant la seva pròpia vida. Per elles, per nosaltres i per les que vindran darrere nostre cal continuar la tasca.

Encara que ens porti problemes, la nostra espiritualitat ha d'estar encarnada en la justícia que demana ara, potser més que mai, la dignificació del femení dins i fora de les institucions religioses. Perquè han estat les religions uns dels estaments que més han influït i ho continuen fent en la marginació de les dones i el millor suport que ha tingut el masclisme, al llarg dels segles, per avalar la seva "superioritat" i el seu domini respecte al femení.

Sóc conscient que aquest discurs no suposa cap novetat per a nosaltres, però la realitat tossudament instal·lada en la desigualtat de gènere, encara avui, en molts àmbits i sobretot en les religions, el continua fent necessari i per desgràcia ben actual.

Magda Tomàs i Ribes

Girona: una història explicada en tres etapes que expressa la vida que compartim

Primera: L'any 1995-96, vam reunir-nos un grup de dones de Girona, a la Parròquia de Sant Pau per aprofundir en el paper de les dones en l'Església, tot preparant el Concili Provincial Tarraconense. Ens dèiem les "Dones de Sant Pau". El Desembre del 97 vam conèixer el Col·lectiu en el 1er Congrés Internacional de Dones Cristianes a Barcelona. Algunes ens en vam fer sòcies i vam fer el canvi de nom.

Segona : Vam engrescar-nos. El Col·lectiu ens ofería tota la formació que nosaltres no teníem però que desitjàvem. Va ser un moment de molts intercanvis i amistat amb les companyes de Barcelona i altres llocs. De seguit a Girona ens van "conèixer" i vam començar a rebre les crítiques fortes d'alguns sectors i l'interès dels mitjans de Comunicació: Televisió, ràdio, diaris... Vam trobar-nos amb els llibres i la nostra revista que van ajudar-nos molt des del primer moment. Va ser una etapa molt bonica, engrescadora! Entre rialles, berenars, classes, cursos, sortides...anàvem canviant el nostre pensament, sobretot vam perdre la por a pensar, i a parlar-ne. Celebràvem la fe i les nostres pregàries en el lloc del nostre origen. També ens van arribar algunes dificultats, i vam decidir reunir-nos en el centre cívic Pla de Palau. Les dificultats, lluny d'acovardir-nos, ens van portar a comprometre'ns amb l'Ajuntament, Institut Català de les Dones i altres entitats socials.

Grup Casa Orlandai de Sarrià

Aquest edifici modernista on ara estem és l'antiga escola Orlandai -prou coneguda per les persones que són del barri de Sant Gervasi- dirigida per persones molt competents i molt apreciades pels veïns i no veïns.

Amb el pas del temps l'escola va tancar. L'Ajuntament el va comprar i el va convertir en el Centre cívic que tots coneixem. L'immoble el dividiren en moltes sales per a fer-hi els diferents tallers: dansa, conferències religioses, bíbliques, polítiques, espirituals i culturals. Les nostres companyes Maria Antònia Aragay, Joana Ripollès i Assumpta Anglès van ser les primers a formar el grup. Després ens vam incorporar les altres. La Maria Antònia es va posar en contacte amb les responsables dels locals, i aquest va ser el camí per tenir un espai per a les nostres reunions. La divisió en sales dona l'oportunitat de fer diverses activitats. Les quotes de lloguer són molt raonables. La Casa Orlandai aplega 47 entitats, 20 socis familiars i 184 socis individuals.

Nosaltres hi som perquè un dels objectius del nostre Col·lectiu de les Dones en l'Església, per la paritat (CDE) és fer saber que tenim un paper en la societat i que Jesús ens el va reconèixer. Hi hem estat actives des del començament de la Casa Orlandai. La Maria Antònia de seguida es va oferir

Destacaria del nostre grup dues fites que hem aconseguit i són molt importants: Juntes hem fet un camí de formació que ha fet que ens alliberéssim de prejudicis i ens fessin conèixer millor l'Evangelí i el nostre paper en l'Església. Cada una l'ha fet al seu aire! Però totes hem fet un canvi positiu que ens ha tranquil·litzat i ens fa més felices. I l'altra, tant important com la primera, ha estat la consolidació de l'amistat d'aquell grup d'amigues que ja fa anys que anem caminant. Dones ben diferents de 42 a 92 anys, que ens estimem amb bogeria. Ens coneixem les qualitats i les flaqueces, escoltem i compartim moments bons i dolents... Val a dir que portem al cor les companyes que ens han deixat, els marits i altres familiars, en aquests últims anys. Juntes hem plorat, també hem rigut, celebrant naixements, casaments (i com que som d'aquest món també hem compartit alguna separació ...) Celebrem la superació d'operacions i malalties pròpies i dels familiars. No ens pensàvem que una funció del CDE fos aquesta; avui n'estem satisfetes i agràides, i ens deixem guiar per la vida.

Tercera : Mentre estiguem vives volem seguir endavant, fent el que hem fet fins ara. Som part d'aquest Col·lectiu que celebra els trenta anys, i ens en felicitem!!!

Piua Salvatella

per posar a disposició de les interessades les seves habilitats com a modista, i així també, tal com era ella, aprofitava per portar l'aigua al seu molí. Valent-nos d'un espai tan gran i agradable hi vam fer una Assemblea general, una jornada de Formació per a tot el Grup del CDE i una altra trobada, aquesta lúdica, el dia de la nostra Patrona, la Magdalena. Nosaltres hi fem trobades mensuals amb diferents conferències sobre temàtiques de caire religiós i feminista, amb diàleg i col·loqui després de casa sessió. D'altra banda, mensualment fem (reunions que consten d'una trobada) reunions (mensuals), on reflexionem sobre passages de la Bíblia (que poden ser sobre l'evangelí, la Bíblia,) i també, tractem temes socials o polítics. La reunió acostuma a ser el segon dijous de cada mes.

Jesús va tenir un tracte exquisit amb les dones, les generacions de jerarques no ho van respectar malgrat l'exemple de Maria Magdalena, la primera persona que el va veure ressuscitat i que el va estimar fins a la mort.

Josefina Manent

Grup de Sabadell

El nostre grup va néixer després dels primers contactes amb la Sefa Amell, d'unes quatre amigues sabadellenques interessades en el tema, i en ocasió de la visita a la nostra ciutat, d'una de les primeres dones anglicanes ordenades: Jan Mayland. Ens va impactar i va desvetllar aquella lluita que ja totes dúiem dintre. Aquell mateix dia ens vam constituir en grup, tot i que ni tan sols ens coneixíem. I seguim igual que el primer dia, perquè no ho hem solucionat, però seguim treballant amb esperança, perquè ja és molta la mentalització aconseguida. No hem crescut gaire com a grup, numèricament, però sí molt, en gent que ens entén.

El treball del nostre grup sempre ha girat entorn d'un tema: La discriminació de la dona dins de la nostra Església, amb tota la rècula d'injustícies, menyspreus, etc. com a tot el Col·lectiu, durant la seva trajectòria.

Res ens n'ha distret, ni res hem justificat. Estimem l'Església i ens dol el galdós paper, sempre bel·ligerant, que en aquest tema fa, davant del món.

Esperem veure caure, pel propi pes de l'incomprensible, allò que l'Església s'obstina en no admetre: que Déu no fa distinció entre homes i dones i que, entre tots, hem de fer el Regne de Déu a la terra, sense privilegis. Seguim estant joioses del treball del Col·lectiu de Dones en l'Església per la paritat, un instrument per fer caure el Patriarcat i l'apropiació que aquest s'ha fet de la imatge de Déu. En 14 anys no hem deixat mai de trobar-nos una vegada al mes. Allò que no fem nosaltres no ho farà ningú amb tant de convenciment. Hem après i clarificat idees amb els cursos d'estiu i de tardor, amb les publicacions, revistes i llibres de Col·lectiu. I no hem callat mai.

M. Teresa Relat

Santa Coloma

En els últims cinc anys hem anat treballant diferents temes en els Cursos de Teologia Feminista. Aquesta activitat es va fer des de l'any 2005 fins al 2013. Va tenir molt d'èxit per la importància i la novetat dels temes que es van plantejar. Amb el pas dels anys vam veure que la demanda anava disminuint per motius aliens a la nostra entitat, cosa que es valorar en una reunió a la nostra seu, on es va veure la necessitat de donar per tancada aquesta etapa.

Vam continuar amb el grup dels dissabtes que s'havia creat per donar resposta a una demanda de la comunitat parroquial. Es va començar amb l'ajuda de la M. Assumpta Torrens i es va continuar amb la M. Pau Trayner, que encara avui segueix conduint el grup. En un principi, les reunions es feien a l'església però actualment es fan també al centre cívic del barri degut a problemes de calendari de la M. Pau, ja que ens hem d'adaptar al temps del que ella disposa. A la comunitat es tanca la programació al setembre, el que fa que no disposem de sala perquè hi ha molts grups que es reuneixen per desenvolupar diferents tasques, com ara catequèsi, reunions de pares-mares, joves, etc... El

nostre grup funciona molt bé i ens serveix per enriquir-nos mútuament, tot i que també hem de dir que el nombre d'assistents ha abaixat considerablement. Això, no obstant, seguim amb moltes ganes.

Després d'aquest temps se'ns coneix i se'ns valora com entitat, participem al Consell de les Dones i el Cird (Centre d'informació i recursos per Dones) ens té presents. L'any anterior ens van demanar que aportéssim material perquè com a grup amb presència a Sta. Coloma de G. sortíssim al calendari de les dones que es fa cada any sobre un tema que ens afecti. També rep la revista per posar-la al Fons que tenen de material fet per les diverses associacions de la nostra ciutat. En aquest fons, les escoles i persones interessades en el treball fet per dones poden consultar els documents.

Per acabar, dir que estic col·laborant amb un grup de dones de la ciutat. Aquesta entitat treballa temes molt importants, com ara la "Memòria Històrica de les Dones", i ha manifestat el seu interès en contactar-nos si necessiten quelcom ara que coneixen la nostra manera de funcionar i el nostre caràcter obert.

M. Teresa Mollà

En record de la Maria Antònia Aragay i d'Esperanza Bautista

Dues dones de fe i d'esperança resistent

S'ha intensificat el fred després d'aquest Nadal del 2016. Sembla que el vent i el glaç ens acompanyin la tristor amb què ens hem quedat després de la mort de l'Esperanza Bautista, just abans de Nadal, i de la Maria Antònia Aragay, per cap d'any. Ens han deixat dues dones que han estat testimonis de fe i creadores de comunitat eclesial. Totes dues han estat dones lluitadores i feministes compromeses des de la lucidesa d'haver encarnat en les seves vides i en el seu fer, el missatge alliberador i subversiu de l'Evangeli.

Segurament, totes dues van viure amb il·lusió els canvis profunds que va portar el pas del Franquisme a la democràcia i l'esclat del moviment feminista dels anys 70 que tant a Catalunya com a l'estat espanyol va suposar el desacomplexament de les dones per demanar allò que era just: formació, igualtat i polítiques a favor de les dones, i lleis que no les marginessin ni criminalitzessin si se separaven, es divorciaven, si s'encarregaven de la pàtria i potestat dels fills o si necessitaven avortar amb condicions. Tant la Maria Antònia Aragay com l'Esperanza Bautista van fer de la seva vida una defensa de la llibertat de totes les dones i van mostrar un compromís per reivindicar-ne un tracte igualitari en qualsevol àmbit so-

Maria Antònia Aragay

cial, polític i religiós. El mèrit de les dues és haver-se mantingut fidels a aquesta causa fins i tot en temps de "democràcia", i haver lluitat per la dignitat i la plenitud de les dones dins la comunitat eclesial i en la teologia.

Fins i tot en el context actual, d'esgotament de discursos i polítiques que deixin albirar els canvis socials, econòmics i polítics que fan falta, hem pogut gaudir de la veu i de la presència d'aquestes dues dones esperançades. I vull dir "esperançades", no com s'invalida a vegades aquesta paraula i se li atribueix el sentit de "persona il·lusa", com si ens referíssim a algú que no toca de peus a terra. Al contrari, vull dir "esperançades" en el sentit profund i subversiu d'aquell que, des de la humilitat de reconèixe's en camí jun-

tament amb d'altres, "té confiança" en la capacitat que tenim com a persones de fer un gest nou, de crear alguna cosa nova, d'actuar d'una manera diferent i possibilitar espais de creixement per a d'altres. Per això vull recordar la Maria Antònia i l'Esperanza com dues "resistents". Perquè la perseverança, l'acció i el compromís per assolir els objectius de més llibertat, més dignitat i més reconeixement per a les dones en tots els àmbits, és fer confiança i és treballar per posar en entredit les normes i els costums injustos que impelen.

La Maria Antònia Aragay era una dona alegre, acollidora, resolutiva i pràctica. De gest nerviós, verb agut i ironia fina, sabia treure-li la punta a qualsevol comentari o anècdota

quotidiana que revelés la més mínima ombra del que ara anomenem "micromasclismes". No en deixava passar cap ni un, il·lusionada a transformar la realitat amb la seva tossuderia clarivident. Era una dona d'aquelles que se'n diu "fermes", amb les idees clares; encantada amb la tasca d'educar fills i néts, orgullosa de la seva àmplia família. Era una cristiana convençuda que va fer-se conscient de la discriminació que patien les dones no només en la societat, sinó en l'Església, i no dubtà gens a sumar-se al projecte i fundà el Col·lectiu de Dones en l'Església l'any 1986. Va continuar participant en la seva parròquia, perquè tenia un sentit de compromís i de responsabilitat per fer església, però també perquè calia que una dona valenta continués proclamant, amb bona dicció, les lectures dels textos bíblics des de l'ambó. I si la deixaven, feia també l'homilia i actualitzava el sentit del text. I és que, de la Maria Antònia, hem après a proclamar i a entendre els textos bíblics. Ens ha ensenyat hermenèutica feminista amb la seva pròpia vida i amb els seus comentaris lúcids, sorneguers a vegades, sempre glossant amb encert punyent el pinyol de l'entrellat del text: directa a l'essencial. I ho expressava amb aquella naturalitat pròpia de les que ja viuen i pregunten en consonància amb l'esperit. El teu adéu, Maria Antònia, de ben segur que ha estat un moment de trobada d'amics i de la gran família, i que ha estat un cant feliç a la vida donada per als altres.

Esperanza Bautista

L'Esperanza Bautista, fundadora i expresidenta de l'ATE (*Asociación de Teólogas Españolas*), ha estat una teòloga feminista compromesa en l'àmbit eclesial i en l'àmbit acadèmic. Fa pocs anys que l'he coneguda, però era d'aquelles persones que impacten i no passen desapercebudes. Arran de l'organització de la trobada internacional de l'Associació Europea de Dones per a la Recerca Teològica a Salamanca l'agost del 2011, vam compartir un any intens de treball; amb moments agradables i sorprenents, però també ple d'entrebancs mentre, amb pocs recursos i poc temps, vam intentar que les teòlogues i acadèmiques professionals d'Europa coneguessin el treball i la tasca dels grups feministes de base de les diferents comunitats

d'Espanya. La trobada va ser un èxit de convocatòria i de convivència i descoberta mútua.

L'Esperanza tenia una personalitat forta que endolcia amb un somriure clar. Recorria a l'humor com a antídoto davant la impotència i l'absurditat, i la seva veu ronca i greu li conferien una autoritat que es guanyava amb una argumentació brillant i decidida davant d'allò que considerava evident i just. Advocada de professió, va estudiar teologia i va obrir pas a la Facultat de Comillas perquè les dones poguessin ensenyar i fer teologia feminista a les universitats catòliques del país. Amb la seva primera publicació, ens descobria el paper actiu i decisiu de les dones dels primers segles del cristianisme. Crec que estava convençuda que les dones del segle I, bé fossin casades, joves, viudes, bé fossin les que donaven suport al moviment itinerant i missioner, les que obrien les portes de casa seva i les convertien en esglésies domèstiques on tothom que s'hi congregava en nom de Crist era tractat amb amor, havia d'inspirar el compromís i la manera d'actuar de totes les dones del seu moment contemporani que havien de bastir una futura església justa i autènticament evangèlica. El 21 de gener hem pogut celebrar la vida de l'Esperanza a l'església dels Salesians del centre de Madrid. Ens hi hem trobat família, amistats i companyes de l'ATE que han vingut des d'Andalusia, el País Basc, València i Catalunya. El text de la tomba buida de Maria Magdalena ens convida a deixar-te marxar, Esperanza, amb el Déu-Pare-Amor i amb els teus,

i et preguem que ens hi facis lloc com ens n'has fet tu aquí, per seguir creant llaços de solidaritat i complicitat en nom de l'amor i la justícia.

No puc més que estar agraïda pel vostre testimoniatge: A tu, Maria Antònia, per haver-me ensenyat a pregar, a celebrar, a proclamar la paraula i a perdre la por d'interpretar-la. A tu, Esperanza, et devem l'espai guanyat per a les veus de les dones en l'acadèmia, en la tasca de fer teologia i en les trobades amb les protestants i les catòliques europees. Aquests nous horitzons, ens han empès a escriure i a publicar; ens han permès organitzar trobades i congressos perquè compartíssim vida i descobertes. Gràcies per aquests espais de llibertat. La vostra visió

ens esperança a les que seguim. Us asseguro que vivim ja amb plena normalitat que les dones puguin fer exegesi i hermenèutica dels textos bíblics; que puguin estudiar la Paraula, predicar-la, celebrar-la, acompanyar processos de creixement personal i de vocacions, administrar sagraments, fer de la comunitat eclesial una assemblea de creients lliures, autònomes, sense ressentiment i disposades a ser Església.

Alguns dels reptes que ens depara ara la segona dècada del segle XXI, s'han de dirigir a enfortir les comunitats eclesials i a repensar com posar en joc els carismes que cadascuna tenim. Caldrà qüestionar i desconfiar de la pretesa "ideologització" del gènere que la institució ecle-

sial i alguns moviments més conservadors intenten retreure al moviment feminista i al canvi de mentalitat que s'ha aconseguit fins ara dins l'església pel que fa al paper i la missió de les dones. En memòria vostra, amigues, ens comprometrem de nou, malgrat aquest glaçat hivern, a eixamplar les oportunitats de ser i de viure de les dones; a continuar reivindicant la llibertat de totes per poder ser ciutadanes conscients i cristianes compromeses per fer allò a què estem cridades. Sense límits ni restriccions, només fidels a l'esperit i a fer present la Paraula amb el nostre gest; contentes d'haver rebut el testimoni de les que ens han precedit i de les que vindran.

Neus Forcano i Aparicio

Les companyes que ens han precedit en aquests 30 anys

Al llarg d'aquest temps moltes amigues ens han deixat en el trajecte. de cadascuna en guardem un record, una empremta, un exemple, una amistat, un regust dolç, una enyorança. cada una d'elles podria omplir pàgines d'aquest llibre ja que una vida no es pot tancar amb quatre ratlles. ara, però, com deia Montserrat Grau en un article de la revista número 50 (que encetava una nova època amb una renovació profunda), és el moment adient per girar la mirada enrere i recordar rostres estimats i singulars amb noms i cognoms que han deixat la seva petjada de Pasqua en la nostra

ànima. Recordar-les en aquest llibre commemoratiu és de justícia, i és bo que mantinguem el seu record com un gran regal, imprescindible en la construcció d'aquesta història necessària. També hem fet costat a companyes en els moments de dolor quan han perdut alguna persona estimada, pare, mare, marit, fills o filles.

Montserrat Sobregrau, Concepció Ribalta, Josefina Queralt Penedès, Amèlia Romero, M. Rosa Forn Manera, Cecília Ferrer, Engràcia Surribas, Pepita Valls i Torner, Núria Sampere i Puiggròs, Caterina Riera Sa-

las, Neus Moly, Teresa Casas, Núria Roca Junyent, M. Josefa Aigè, M. Rosa Matas, Dolors Gorina, Rosa Maria Vila Tatché, Núria Folk i Pi, Adela Carbonell Bedós, Montserrat Fransoy, Teresa Morros i Canalda, Enric Garriga Trullols, Marta Gironés Banús, Miquel Molledo, Victòria Sau, Maria Martinnell, Lluís Caparrós Escáñez, Conxita Fusellas, Teresa Mora de Bonis, Assumpta Marín, Rosa Angelats, Natàlia Torelló, M. Assumpta Anglès, Lluisa Regard, Trini Campillo, Consol Gras, Maria Antonia Aragay, Esperanza Bautista.

Parlar del Col·lectiu de Dones en l'Església per la Paritat

de tot el que ha fet i fa per cercar la paritat dins l'estament eclesial, és quelcom que la memòria històrica no pot ni ha d'oblidar.

Actualment existeix el perill de perdre informació per la rapidesa en la qual transcorren les notícies; ens n'arriben d'importants, transcendents, que al cap de pocs dies es veuen superades i oblidades per d'altres més recents. Això, entenem que no ajuda a seguir el fil històric, tot i que possiblement no s'haguessin arribat a produir determinats fets sense l'existència prèvia dels primers.

Cosa semblant pot passar en el nostre Col·lectiu i som nosaltres, les que l'integrem, les que hem de ser la seva memòria viva perquè tot el que s'ha realitzat des del seu inici, quedi com a mostra del treball fet, dirigit a la consecució dels objectius fixats en el moment de la seva fundació.

Personalment, considero importantíssim no oblidar

mai la sort que vàrem tenir, a partir de l'any 2006, de poder comptar, en un moment determinat, amb dues persones que gràcies a la seva generositat, al seu absolut altruisme, ens van permetre disposar de dues aules cada setmana i de manera totalment gratuïta, tant a la Facultat de Filosofia de la Universitat de Barcelona com a l'Escola de la Dona, de l'Espai Francesca Bonnemaison, comptant amb la col·laboració absoluta dels respectius secretariats per atendre totes les necessitats esdevingudes en la materialització dels cursos. Aquest ajut fou essencial per poder impartir, durant uns anys, classes de Teologia Feminista en els respectius centres. A la UB aquests cursos van ser considerats com a Crèdits de Lliure Elecció.

Tenir aquesta possibilitat d'espais tant ben reconeguts i importants, va donar aixopluc i autoritat en una de les principals tasques del Col·lectiu, llegir els Llibres Sagrats amb mirada

feminista. Ha estat una manera d'aprofundir i adonar-nos de com, per part de l'Església jeràrquica, se'ns ha ofert una visió esbiaixada dels textos bíblics en benefici del patriarcat eclesial.

Aquestes dues dones a les quals el Col·lectiu els hi agraeix tot el que han fet per a l'eficàcia d'aquests cursos, són la catedràtica de Filosofia Fina Birulés de l'UB, i la directora, en aquell moment, de l'Escola de la Dona, **M. Dolors Vinyoles**. A totes dues i des d'aquest breu escrit, tot el nostre més sincer reconeixement.

Per a la història de la nostra entitat quedaran els tres cursos acadèmics als quals ens referim i que es varen oferir amb el nom de:

1r any : La veu de les dones en la Bíblia

2n any : La veu de les dones en l'Església, i

3r any : La veu de les dones en les diferents espiritualitats

Haver-hi assistit permet

Fina Birules

M. Dolors Vinyoles

gaudir d'un bon record gràcies als temes tractats i a les persones que tant bé ens van enriquir amb les seves explicacions; importants teòlogues/s de diferents punts de l'Estat espanyol que, amb les/els de casa nostra, van posar en evidència la necessitat que tenim les persones cristianes d'aprofundir en la Teologia Feminista, que juntament amb la Teologia de l'Alliberament, ens permet fer més nostre, més actual, el mestratge de Jesús.

Des d'aquí, amb la major sinceritat, gràcies a tot-hom, directores, professorat i alumnat que ens hi van acompanyar.

M. Dolors Figueras

Teresa Relat

El 22 d'abril del 2015 i al Teatre Principal es varen lliurar les 10 Medalles d'Honor de la ciutat de Sabadell. Per part del Consell de Districte 1, es concedirà la Medalla d'Honor a **Maria Teresa Relat Tarrats** per la seva trajectòria de compromís en estendre els valors cívics i morals en les múltiples associacions on ha participat i que, encara ara, amb la seva experiència, aporta en totes les organitzacions i cercles on col·labora.

En tots els casos la medalla és un reconeixement per una tasca rellevant al conjunt de Sabadell o a un barri concret, o per haver-se destacat en l'àmbit del moviment veïnal o de l'associacionisme.

La concessió de les medalles ha estat iniciativa dels Consells de Districte de la ciutat. Han estat aquests òrgans de participació els qui han fet les propostes a la Junta de Portaveus de l'Ajuntament de Sabadell.

Excma. Dra. Rosa Fabregat Membre d'Honor de l'Institut Medicofarmacèutic de Catalunya

Ens complau comunicar-vos que el passat 5 d'octubre de 2016, a Barcelona, es va acordar atorgar la Medalla d'Or de l'Institut Medicofarmacèutic de Catalunya, màxima distinció de l'entitat, en homenatge i reconeixement dels anys de vinculació amb l'Institut Medicofarmacèutic de Catalunya, als Excms. Drs. Carles Ballús Pascual, Francesc Borrell i Álvarez, Josep Maria Bricall i Masip, Santiago Dexeus Trias de Bes, Josep Esteve Soler, **Rosa Fabregat i Armengol**, Rafael Foguet Ambrós, Màrius Foz i Sala, Josep Maria Gil-Vernet Vila, Benet Oliver-Rodés Clapés, Joan Rodés Teixidor, Ciril Rozman Borstnar, Joan Uriach i Marsal, Antoni Vila Casas i Francesc Vilardell i Viñas.

Maria Pau Trayner, premi Mn. Vidal i Aunós atorgat per església plural, 17 de maig de 2016

Va néixer al Vendrell el 2 de març de 1936.

(...) Quan optà per ser religiosa escolàpia, aquesta vocació ni la tancà en ella mateixa ni en quatre parets. El Concili Vaticà II va donar volada a aquella dona que no arribava als 30 anys i que es mostrava amb una personalitat lliure, forta, compromesa i a la vegada profunda i reflexiva... tant, que va ser una gran impulsora de la renovació conciliar a la seva Congregació. Amb una actitud crítica innata, respecte a l'Església i a la societat, sempre amb la voluntat de canviar el món, va lluitar en defensa dels drets humans, principalment dels joves i les dones.

(...) L'inici de la democràcia, els moviments obrers i la resposta conciliar de l'Església catalana no són aliens a la dona que és sensible i oberta als canvis. Ens trobem a l'inici d'una transformació socio-política i personal que es materialitza en un canvi important: deixa les aules de la Congregació i les canvia per l'ensenyament públic; el 1976, se'n va a viure als barris obrers de L'Hospitalet.

Aviat va descobrir que el **Consell Municipal de Dones de L'Hospitalet de Llobregat** es convertiria en la plataforma de participació i col·laboració ciutadanes. La seva llarga permanència al barri fa que el seu compromís a Can Serra no passi desapercebut: ha fomentat i reivindicat amb els veïns.

(...) La lluita per defensar la dignitat, la va portar a organitzar les dones en grups d'alfabetització, i va crear **l'Escola d'Adults de Can Serra**, oberta a totes les nacionalitats, a totes les fes, a totes les opcions. Era com el primer pas per a formar-les en el camí del coneixement dels seus drets i la conquesta de la seva dignitat (*aquí reapareix l'esperit*

de la seva Congregació). Per això va promoure l'organització de l'entitat **Grup de Dones de L'Hospitalet**: on les dones poden desplegar el seu protagonisme i la implicació que els pertoca a la societat. Aleshores es connecten amb la **Casa de Nicaragua de L'Hospitalet**.

(...) En tota aquesta activitat hi ha la seva lluita pel reconeixement de la dignitat de les dones en l'Església. Una lluita que es concreta, sobretot, en tot el treball de sensibilització feminista que es canalitza, en primer lloc, a través de la seva pertinença, gairebé des dels seus començaments, al **Col·lectiu de Dones en l'Església**. Un Col·lectiu que creu que aquesta sensibilització ha de culminar en la paritat home-dona en el marc eclesial i eclesiàstic, perquè no es tracta només del reconeixement de la dignitat sinó que les dones puguin assumir les funcions que li pertocuen en el lloc de presa de decisions. Es tracta, doncs, de mantenir una actitud crítica, sigui en la parròquia, sigui en les xerrades, sigui en les celebracions litúrgiques o en les facultats on ha fet moltes xerrades, ha estat professora de molts cursos, seminaris, fòrums i cursets.

(...) Aquests sabers donats i apresos, les seves il·lusions, les anàlisis crítiques o el desig d'ensenyar, s'han donat a conèixer a través de la seva gran, millor dit, immensa, llista de conferències i

xerrades que ha fet arreu, i que és impossible de detallar.

(...) No podríem acabar sense fer referència a Llatinoamèrica: Amb la M. Antònia Sabater, la Rosa Cañadell i potser algunes altres, es va convertir en una constant font d'inspiració cristiano-social i feminista.

Sota la bandera del SETEM us va fer presents a Nicaragua i a altres països. Amb els moviments indígenes, els moviments de dones, els moviments de camperols i altres, va compartir les vostres lluites i les d'ells, que al cap i a la fi eren les mateixes.

(...) En un d'aquests viatges us va acostar al Mato Grosso del Brasil, allà us havíeu de trobar amb el bisbe Pere Casaldàliga i li va lliurar el carnet de Soci d'Honor del Col·lectiu de Dones en l'Església. Només veient les vostres cares plenes d'emoció ja ens podem imaginar el goig de la trobada. Són records que no s'oblidaran mai.

Els viatges continuen, però la Revolució potser l'ha esvaït, però com sempre dius: "No sé si mai veurem aquesta revolució per un món millor. En tot cas, però, haurem estat en tots els llocs on s'ha intentat".

Vull acabar amb unes paraules seves:

"Jo demanaria a la gent que fes l'experiència de viure en llibertat i amb coherència amb si mateixa. Que pugui dir el perquè fa les coses i pugui ser lliure davant la proposta dels propis compromisos. Que sàpiga per què fa les coses.

Que sàpiga perquè estima, perquè no estima i, si té aquesta experiència de llibertat, misericòrdia i bondat, no li falta res més".

Paraules de presentació de **Mercè Sasot Bach**, presidenta del CDE

Cinc anys de conferències i activitats

Les matemàtiques ens dirien que són vint i cinc més cinc són trenta, però per la intensitat del treball realitzat durant aquest cinc anys ha sigut –per aquestes “apòstoles” de la teologia feminista– molt més que una simple seqüència de dies o d’anys.

Des del 2011 fins al 2015 la paraula d’aquestes dones ha continuat present allà on han estat cridades per oferir una mirada i una forma de llegir i entendre l’evangeli des de la perspectiva “feminista”, es a dir, des de l’acció i la profunda convicció de que una altra Església és possible.

El seu caminar ha corregut tan les nostres seus com per diferents racons del món: des de l’Amèrica Llatina fins a diferents contrades europees sense mandra en fer i molt menys en encomanar el seu entusiasme.

Entusiasme que s’ha vist reflectit en una verdadera pastoral evangelitzadora feminista i donant nos a conèixer el rol de la dona en i amb l’evangeli aconseguint amaran els nostres cors amb l’esperit de Jesús.

Sense aquest esperit evangelitzador i alegre –que varen anticipar al que Francesc després va anunciar en l’Evangeli Gaudium– el coneixement de la dona dins de l’evangeli hagués estat soterrat com ho va estar tots aquests dos mil anys.

Elles, les nostres teòlogues, juntament amb moltes altres, han fet possible que Francesc es decidí a crear una comissió per a proposar el diaconat femení.

Sabem i som conscients de que volem més, de fet ho volem tot, volem ser iguals, amb els mateixos drets i dures, avantatges i des-avantatges, ni més ni menys. No obstant, som conscients que, de la mateixa manera que un infant necessita temps per aprendre a caminar i fer passos fermes i segurs, s per a fer un pas ferm i tot i que nosaltres, que ja portem molt camí fet, hem de tenir l’esperança i el convenciment de que aquest grup proposat per Francesc caminarà de valent i amb il·lusió cap a una Església nova, sense prejudicis i amb l’amor necessari per arribar al l’èxit.

Tal com fa anys vàrem posar la nostra confiança en les persones que ens han acompanyat apostòlicament tots aquest anys, donant hores i part de la seva vida impartit i compartint el seu saber, també hem de tenir la mateixa confiança donant tot el nostre suport a totes les dones i homes que lluiten per a fer possible un altra Església.

Com a mostra del treball realitzat mostrem el recull de conferències i activitats realitzat durant aquest cinc anys:

ALAY, MONTSERRAT

- La maternitat des de la pobresa

ARANA, MARÍA JOSÉ

- Rebel·lió contra la clausura. Les imposicions del Concili de Trento (s. XVI).

AMELL I COMAS, SEFA

- Els puntals de la nostra història: les dones bíbliques.
- Maria dona o arquetip.

AMELL, SEFA; RIPOLLÈS, JOANA; TOMÀS MAGDA

- “Una història necessària”. Presentació del llibre.
- L’esperança de futur que ens porta el Papa Francesc: la seva visió joiosa de l’Evangeli.

BAUTISTA, ESPERANZA

- Les dones al Vaticà II.

BOTEY I VALLÈS, JAUME

- conflicte social i crisi: resposta dels creients I . II . III

BOZA RUCOSA, MARTA

- El tractament eclesiàstic de la pederastia.

BRULL, MARIA TERESA

- Dones laiques en comunitat: Lluïsa de Marillac (s. XVII).

CALVET, DOLORS

- Les dones, els diners i l’economia mundial.

COMPAIRE, JUANJO

- Les masculinitats.

CANET I CAPETA, ENRIC

- Els drets humans dins l’Església.

CASTELLANO TRESSERRA, ANNA

- Pedralbel I . II.

COSCULLUELLA I PÉREZ, MARIÁNGELES

- Abuelas canguro, responsabilidad y estrés.

CERVERA DURAN, QUIM

- Fonamentakisme i Manipulació dels poders.

COBO, JOSEP

- Com poder donar raó de la fe en un món on Déu no és evident. La majoria de les mares actuals han renunciat a transmetre una fe que no entenen.

CORDÓN JIMÉNEZ, MANEL

- Els manuscrits de Qumram.
- La formació del Segon Testament. Criteris d'ortodòxia i criteris polítics.
- Sant Pau. El primer cristià.
- Constantí, un emperador oportunista que transformarà el cristianisme.
- Història dels papes. Un repàs dels personatges més significatius.
- L'Església catòlica i l'ortodoxa. Com va anar la separació. Noves relacions. Ecumenisme.
- Maria Magdalena l'apòstol maltractat per la història de l'Església.
- Els evangelis apòcrifs.
- Jesús de Natzaret, a la recerca de la seva historicitat.
- Les arrels culturals d'Europa. Judaisme, Filosofia grega, Drets romà i Cristianisme.
- La Bíblia herència d'Israel (formació, historicitat. Les interpretacions literal i al·legòriques).
- La Formació del Nou Testament (Criteris d'ortodòxia i criteris polítics).

FIGUERAS, DOLORS; CORDÓN, MANUEL

- Reflexions sobre la pràctica del Memorial del Senyor en el Col·lectiu. El nostre Memorial: conclusions i reafirmacions de les decisions preses i practicades.

EL-RAZZAZ MOHAMMED

- El poble egipci reclama llibertat.

ESTEBAN, MARINA

- El nostre paper en el món que ens ha tocat viure.

FONT I GREGORI, TICA

- Els nostres principis i valors, han canviat?.

FORCANO APARICIO, NEUS

- Les dones i el poder de la paraula. Paper de les religions en la participació política i l'espai públic

- Ser persona: subjecte en construcció per a una justícia social real.

GARRIGA I TRULLOS, ROSER

- Jesús: signe d'alliberament per les dones.
- Dones càtares.
- Diverses formes de vida religiosa minoritàries a Catalunya.
- Construïnt ekklesia, recuperem la nostra fe, superant la crisi existencial.
- Diverses formes de vida religiosa minoritàries a Catalunya.
- Les dones en el catarisme.
- El naixement del cristianisme en els anys immediatament posteriors a l'execució de Jesús. Primers memorials de les comunitats cristianes abans del anys 50 del segle I.
- La misogínia en la història de Catalunya.
- Com tracta avui, el Vaticà, la qüestió de l'ordenació de les dones: Joan Pau II i el seu impossible punt final a aquesta qüestió. La dona pensa, reflexiona, diu i actua.
- Teologia per al segle XXI.
- Teologia pel segle XXI. Noves orientacions per al nostre temps.
- El 1714 tothom hi era, les dones també patien.
- Les dones del 1714 també hi eren.
- "Religió o espiritualitat".
- La misogínia del poder en l'Església actual.
- Quin Déu? Per què hi creiem?.
- La misogínia en la història de Catalunya.

GARRIGA, ROSER; SABATER, M. ANTONIA; TRAYNER, M. PAU

- Les dones hi som. Aportació de les dones a l'Església de Catalunya al llarg de la Història.

GIL I RIBAS, JOSEP

- Al principi hi hagué la dona.

GODAYOL, JOAN

- Des de la dona del sur andino

- de Perú, com es projecta a tot el món.

- Invaloració de les dones en l'Església Universal.

GRIERA, MARIA DEL MAR

- Catalunya és el país més descregut d'Europa. Per què?.

GOMIS, ANTONI

- La intel·ligència emocional. Influència de les emocions i els sentiments.

JULIANO, DOLORES

- Una mirada de gènere a les diferents religions.

LLORENTE MEGIAS, PALOMA

- Memorials de les comunitats cristianes després dels anys 50. Importància de la dona en aquestes celebracions.
- Creences, gènere i praxi.
- Preparats/des per la transcendència.

MASSÓ, ANNA

- Alternatives de futur. Hannah Arendt: el pensament femení per la pau.

MOLINS, VICTÒRIA

- Què podem aprendre de les dones immigrants.

MONTELLÀ, ASSUMPTA

- La maternitat d'Elna.

NOGUÉS, RAMON M.

- Una fe fresca, lluny dels vells consenyiments.
- Origen i fonament de la marginació de les dones.
- Una fe fresca, lluny dels vells consenyiments.
- Fes i institucions.
- El problema del mal.

OTERO I VIDAL, MERCÈ

- Christine de Pizan.
- Simone Weil.

- Dones, poder i manipulació eclesíastica.
- Dones emprenedores.
- Viure l'Església a la frontera del conflicte social i la crisi.
- Duoda, mare, mestra i...
- La marginació social de la dona.

PERRAMON, LURDES

- Germanes Oblates. Dones al servei de les més marginades.

POUSA I ENGROÑAT, MANEL

- Experiència de la presó de dones.

QADDOURI NADIA

- Quines esquerdes obren les dones marroquines.

RIPOLLÈS, JOANA

- Emma de Barcelona.

RIUS I ADELL, JOAQUIM

- Han passat 50 anys del C.V.II; aportacions rellevants, què ens diu avui.

RÓDENAS CAMPOS, ERNESTINA

- Moviments especialitzats d'Acció Catòlica JACF - JECF - JICI - JOCF -ACI - ACO – HOAC.

RODRÍGUEZ MARIA PILAR

- Fundacions al segle XIX. Sensibilitat solidària femenina versus insensibilitat eclesíastica. Darderes.

ROMÁN, BEGOÑA

- Una ètica per contrarrestar els fonamentalismes.

RUCOSA I ESCUDÉ, AVEL·LINA

- Les causes de nul·litat i els processos matrimonials avui.

SABATER MONTSERRAT, M. ANTÒNIA

- Les dones en l'Evangelí de Joan Marc.
- Repte del segle XXI, que la dona recuperi la veu.

- Dones amb autoritat a l'Antic Testament.
- La pobresa i les dones a la Bíblia.
- L'integrisme Islàmic.

SEUBAS I GOIXAT, JUDITH

- Les dones del Primer testament i del Segon testament.
- Cristologia feminista.

SOLÉ BESTEIRO, ROSER

- Les dones en els processos de pau. Les dones som una majoria, però en canvi no som el col·lectiu que té més veu.
- Mare Maria Skobtsov, dona de l'Església ortodoxa russa.
- Madeleine Delbrêl.
- Les dones en la reforma protestant.
- Teresa de Cepera y Ahumada.
- Teresa de Jesús, ser mujer en tiempos recios.
- La Contrareforma I II.
- Qualitats espirituals del diàleg interreligiós.
- El diaconat en la història i perspectives de futur.
- El ministeri de les dones diaconesses.

TORRENS I GARDELA, M. ASSUMPTA

- Profetesses bíbliques.
- El messianisme a Qumram.

TORRENS, JOSEP

- De la seguretat de la religió, al risc de viure segons Jesús.

TOMÀS I RIBES, MAGDA

- Ecofeminisme. Una nova espiritualitat, diferent manera de concebre el món.
- Com tracta avui, el Vaticà, la qüestió de l'ordenació de les dones: Joan Pau II i el seu impossible punt final a aquesta qüestió.
- La dona pensa, reflexiona, diu i actua.
- Els dogmes i les perdedores de la història.

TRALLERO M. DEL MAR

- Discutim el Dret Canònic.

TRAYNER VILANOVA, M. PAU

- Lectura feminista dels tres relats de la creació.
- L'Església que volem.
- Influències de la cultura i la religió en la sexualitat de les dones.
- Els noms, símbols, societats diferents.
- Maria, imatge de la feminitat de Déu.
- El sentit pregó del memorial jesuànic. Desviacions. Jesús i la seva predicació.
- Els nous símbols.
- El nostre Memorial, conclusions i reafirmacions de les decisions preses practicades.
- Què és important a la nostra vida?
- Com tracta avui, el Vaticà, la qüestió de l'ordenació de les dones: Joan Pau II i el seu impossible punt final a aquesta qüestió.
- La dona pensa, reflexiona, diu i actua.
- Un altre Déu és possible.
- Pobresa, pobre/a, pobres.
- Les dones no poden ser sacerdoesses i bisbes de l'Església catòlica romana?.
- Doctrina cristiana d'alliberament dels pobles.
- Hi som, aportació de gènere a les diferents religions.
- Els Concordats, una realitat entre Església i política.
- Aportació de les dones a la societat i a l'Església de Catalunya.
- La dona i les migracions.
- "L'espiritualitat des del nostre cos de dona".
- Espiritualitats, religions, ciència: Què són, què volem. **Taula rodona amb** Laia de Ahumada, Montserrat Escribano i Montserrat Castellar. Moderadora: M. Pau Trayner.
- Intercanvi feminista: dones compromeses d'equador i nicaragua.

Paloma Llorente Megias

Presència de les sòcies del Col·lectiu en les jornades de la *Asociación de Teólogas Españolas (ATE)* i en l'Associació Europea de Dones Investigadores en Teologia (ESWTR)

Arreu del món, la majoria de persones opinen que la formació és l'eix central per al canvi, una formació que ens interessa molt a nosaltres, feministes cristianes, per a participar amb tota dignitat i saviesa en els canvis que s'han de produir en l'Església catòlica.

Per aquesta raó, més enllà del que podem aprendre en els nostres àmbits de formació locals, procurem participar activament en les trobades que regularment convoquen altres associacions de les quals som membres. D'entre elles destaquem ATE, a nivell de l'Estat espanyol, i ESWTR que, en els darrers cinc anys s'han treballat els següents temes:

La Asociación de Teólogas Españolas és un espai de trobada de dones cristianes i teòlogues dedicat a la investigació, a crear pensament i difondre la teologia en perspectiva feminista. Anualment es convoquen unes jornades amb temes que responen a la realitat del moment: 2011: No hi va haver trobada a causa del compromís d'organització del congrés de l'ESWTR celebrat a Salamanca l'agost del mateix any.

- *X Jornadas, Madrid 10-11 de marzo de 2012* *El género, ¿una ideología?*
- *XI Jornadas, Madrid, 16-17 de marzo de 2013* *Mujeres desde el*

Vaticano II: Memoria y esperanza

- *XII Jornadas, Madrid 16-17 de marzo de 2014* *Resistencia y creatividad: Ayer, Hoy y Mañana en la teología feminista*

- *XIII Jornadas, Madrid, 28 de febrero y 1 de marzo de 2015* *Experiencia de Dios que implica y complica: Mística y Política*

L'Associació Europea de Dones Investigadores en Teologia es va fundar l'any 1986 a Suïssa. Es defineix com una xarxa de treball per a les dones que investiguen temes teològics. Dones europees de diferents Esglésies cristianes i religions que s'han unit per a intercanviar in-

teressos i coneixements. Cada dos anys se celebra una "Conferència europea" dedicada a un tema d'actualitat en teologia feminista:

- SALAMANCA (Espanya) - XIV Congrés Internacional, 24 – 28 d'agost de 2011 Tema: "La teologia feminista: escoltar, comprendre i respondre en un món secular i plural"
- DRESDEN (Alemanya) - XV Congrés Internacional, 24 d'agost - 1 de setembre de 2013 · Tema: "Nous horitzons - Resistència i visió"
- CRETA (Grècia) - XVI Congrés Internacional, 17 – 21 d'agost de 2015 · Tema: "Compartir la paraula d'esperança amb el món".

Roser Solé Besteiro

Himne de Maria de Magdala

Sóc la dona que camina
 - el camí és empolsegat -
 amb Jesús que em crida. "Vine,
 acompanya'm i fes-me costat".
 Si algun dia el mal s'emporta
 l'Estimat molt lluny de mi,
 diré: no, la mort no importa,
 Rabuní, Mestre meu, Tu ets aquí.

*Mai més no podré abraçar-te
 Mai més no et faré un petó!
 Però per sempre podem estimar-te:
 ja no pots morir, Senyor.
 Tu, Maria de Magdala
 Anuncia'm als companys
 El petó fes-lo a la meva mare,
 l'abraçada a amics i estranys.
 Si de cas no et volen creure
 Fes-lo veure el teu camí :
 el que t'ha portat a mi.
 Ser l'apòstol dels apòstols
 no sé pas si ho podré fer!
 Però el Crist avui em tria
 i m'envia a mi primer!
 Vaig corrent Jesús a veure!
 anunciem que no ens has deixat*

si de cas no em volen creure,
 els diré com t'he trobat.
 Sóc la dona que camina
 -el camí és empedregat-
 vers el Crist que em crida: "Vine,
 acompanya'm i fes-me costat".
 Si de cas l'oblit s'emporta
 l'Estimat molt lluny d'aquí
 jo diré com la Maria:
 No te'n vagis, Senyor viu amb mi.(bis)

Neus Moly

Himne CDE de Girona

*Fem que el nostre cos, encorbat per tanta història d'opressió,
 es redreci i escolti constantment la veu de Jesús que ens diu: "dona, aixeca't".*

Música: Maria Laffitte Masjoan · Lletra: M. Pau Trayner Vilanova

Quota anual 9€

Butlleta de subscripció

Fotocopieu i
 envieu la butlleta

Nom i cognoms

Adreça

Població

D.P.

Telèfon

Correu electrònic

Tipus de subscripció anual per rebre *Paraules i Fets de Dones*

AV. Domiciliació bancària

Nom del/la titular

Adreça

D.P. Població

IBAN

Us prego que fins a nova ordre carregueu al c/c o llibreta indicada els rebuts que us presentarà el Col·lectiu de Dones en l'Església, en concepte de subscripció al Butlletí *Paraules i Fets de Dones*.

B./Podeu també enviar transferència al compte corrent del CDE: IBAN ES83 3025 0001 1214 3330 3596 (Caixa d'Enginyers)